

49351205 : สาขาวิชาเภสัชกรรมคลินิก

คำสำคัญ : ปัญหาจากการใช้ยา / ผู้ป่วยที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม / การบริหารทางเภสัชกรรม

อัญญา เหมะจันทร์ : ผลของการบริหารทางเภสัชกรรมที่มีต่อปัญหาจากการใช้ยาในผู้ป่วยที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ญญ.รศ.ดร.นลินี พูลทรัพย์ และ ภก.รศ.ดร.มนัส พงศ์ชัยเดชา. 107 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประเมินผลของการบริหารทางเภสัชกรรมที่มีต่อปัญหาจากการใช้ยาในผู้ป่วยที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังให้การบริหารทางเภสัชกรรม เก็บข้อมูลในผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังทุกรายที่มารับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมที่โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า ระหว่างวันที่ 15 มิถุนายน - 3 ตุลาคม 2552 โดยเภสัชกรค้นหาและแก้ไขปัญหาจากการใช้ยา ให้คำแนะนำปรึกษาด้านยา ติดตามผู้ป่วยทุกสัปดาห์เป็นเวลา 16 สัปดาห์ รวบรวมจำนวนปัญหาจากการใช้ยา ประเภทและระดับความรุนแรงของปัญหา และประเมินอัตราการยอมรับของแพทย์และผู้ป่วยตามคำแนะนำของเภสัชกร รวมทั้งประเมินความพึงพอใจของผู้ป่วยเมื่อสิ้นสุดการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า มีผู้ป่วยเข้าร่วมการศึกษาจำนวน 24 ราย มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 56.0 ± 16.6 ปี (ช่วงอายุ 30 - 88 ปี) เป็นผู้ป่วยที่ใช่ยาด้วยตัวเอง จำนวน 19 ราย (ร้อยละ 79) เมื่อเริ่มต้นการศึกษาพบผู้ป่วยที่มีปัญหาจากการใช้ยา 21 ราย (ร้อยละ 88, จำนวนปัญหา 45 ปัญหา) และเมื่อสิ้นสุดการศึกษาลดลงเหลือ 5 ราย (ร้อยละ 21, จำนวนปัญหา 7 ปัญหา) จากปัญหาการใช้ยาที่พบทั้งหมดจำนวน 100 ปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ผู้ป่วยไม่ใช้ยาตามที่สั่ง (ร้อยละ 68) รองลงมาคือ อันตรกิริยาระหว่างยา (ร้อยละ 12) และผู้ป่วยไม่ได้รับยาที่สมควรจะได้รับ (ร้อยละ 9) ในด้านปัญหาผู้ป่วยไม่ใช้ยาตามที่สั่ง ก่อนให้การบริหารทางเภสัชกรรมพบผู้ป่วยที่เกิดปัญหานี้ 21 ราย (ร้อยละ 87.5) และหลังให้การบริหารทางเภสัชกรรมลดเหลือ 4 ราย (ร้อยละ 16.67) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.000$) ปัญหาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 96) มีความรุนแรงในระดับ 1 ในด้านผลการยอมรับของแพทย์และผู้ป่วยตามคำแนะนำของเภสัชกร พบว่าแพทย์ปฏิบัติตามคำแนะนำของเภสัชกรคิดเป็นร้อยละ 90 ของคำแนะนำที่ให้ ส่วนผู้ป่วยปฏิบัติตามคำแนะนำของเภสัชกรคิดเป็นร้อยละ 84 และผู้ป่วยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการให้การบริหารทางเภสัชกรรมในระดับมากและมากที่สุด

สาขาวิชาเภสัชกรรมคลินิก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.

49351205 : MAJOR : CLINICAL PHARMACY

KEY WORDS : DRUG - RELATED PROBLEMS / HEMODIALYSIS PATIENTS
PHARMACEUTICAL CARE

ADCHADA HEMACHANDRA : EFFECTS OF PHARMACEUTICAL CARE ON
DRUG - RELATED PROBLEMS IN HEMODIALYSIS PATIENTS AT PRANUNGKLAO HOSPITAL.
THESIS ADVISORS : ASSOC. PROF. NALINEE POOLSUP, Ph.D., AND ASSOC. PROF. MANAT
PONGCHAIDECHA, Ph.D. 107 pp.

The main objective of this study was to evaluate the effects of pharmaceutical care on drug-related problems (DRPs) in hemodialysis patients, comparing before and after pharmacist intervention. This quasi-experimental study was conducted at the hemodialysis center at Pranungklao Hospital. All hemodialysis patients were included. Data were collected between June 15 – October 3, 2009. Patients received pharmaceutical care including medication counseling, identifying, preventing, and resolving DRPs, and education on dietary and lifestyle modification. Each patient was followed-up every week for 16 weeks. 24 hemodialysis patients were included. The patients took 10 to 19 medications, amounting to 16 to 57 tablets daily. At the beginning of the study, it was found that 21 patients have DRPs (88%, 45 problems). At the end of study period, the number of patients with DRPs was reduced to 5 (21%, 7 problems). From the total of 100 DRPs, the most frequently found DRPs was non-compliance (68%). The second and third most common DRPs were drug interaction and need for additional drug therapy (12% and 9%, respectively). For the non-compliance problem, when compared with the beginning of the study, there was significant reduction in the number of patients with non-compliance problem (21 patients v.s. 4 patients, $P < 0.001$). Level 1 severity DRPs (medication related problem occurred without harm to patient and without necessitating change in medical treatment) was most frequently detected. It was found that most patients accepted and complied with pharmacist's advices (84%). Physicians accepted 90% of all number of pharmaceutical care services. Most patients were satisfied with pharmaceutical care services.

The results of this study suggest that pharmaceutical care may reduce and prevent DRPs and improve patient compliance in hemodialysis patient.

Program of Clinical Pharmacy Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2010

Student's signature

Thesis Advisors' signature 1. 2.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก เกษักรหญิง รองศาสตราจารย์ ดร.นลินี พูลทรัพย์ และ เกษักร รองศาสตราจารย์ ดร.มนัส พงศ์ชัยเดชา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาและตรวจแก้ไขจนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า นายแพทย์สมชาย เทพเจริญนิรันดร์ ที่อนุญาตให้ทำการศึกษาในโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า และหัวหน้ากลุ่มงานเภสัชกรรมโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า เกษักรประทีน อิงวัฒนากุล ที่สนับสนุนให้การศึกษานี้ลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ เกษักรอาจารย์แหล่งฝึกทุกท่าน ในกลุ่มงานเภสัชกรรม โรงพยาบาลสมุทรสาคร โรงพยาบาลพระจอมเกล้า โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี และคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยได้ศึกษาและฝึกปฏิบัติงานบริหารทางเภสัชกรรม จนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายแพทย์วิชัย โสภสสดีชัย แพทย์หญิงปิยาภรณ์ เล่าห์อุทัยวัฒนา พยาบาลและเจ้าหน้าที่ งานหน่วยไตเทียม โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า เกษักรหญิงอุตรา ถัสธรนาเวช เกษักรและเจ้าหน้าที่ห้องจ่ายยาผู้ป่วยนอกทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและอำนวยความสะดวกด้วยดีตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้ป่วยที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมที่โรงพยาบาลพระนั่งเกล้าทุกท่าน ที่ได้สละเวลาเข้าร่วมในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ มุลนิธิโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า ที่ได้ให้การสนับสนุนทุนวิจัยแก่การทำวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ บิดา มารดา สามี บุตร และเพื่อนร่วมงานในกลุ่มงานเภสัชกรรม ที่ให้กำลังใจ ช่วยเหลือและสนับสนุนแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอดจนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จด้วยดี